

Якщо у різних релігій однакові моральні цінності, вони мають жити мирно

Розповідає Саїд Ісмагілов, муфтії Духовного управління мусульман України «Умма».

Коли оголошується рік події чи рік чогось взагалі, тоді він спрямований на те, щоб привернути увагу суспільства саме до цієї проблеми або до цього питання. Коли оголошується рік Божого Слова, то мається на увазі, що українці мають звернути свою увагу на Боже Слово не просто як на певний феномен. Вони мають слідувати цьому Божому Слову.

Взагалі, Боже Слово потрібне не просто для того, щоб про нього знати, але воно потрібно для того, щоби людина вірила і чинила такі дії, що відповідають Божим наказам, цьому Божому Слову. Мене дуже хвилює, що, незважаючи на проголошення року Божого Слова, на жаль, в Україні поза межами сталих релігійних груп інші співгромадяни не дуже поки що переймаються, не дуже дослухаються до Божого Слова.

Наприклад, нещодавно в Києві проводився гей-парад. Це не відповідає Божому Слову. Здається, українці мусили б звернути увагу і подивитися, що і в Біблії, і в Корані, і у Старому заповіті ми зустрічаємо Боже засудження таких дій.

Але людей це не спиняє, тому думаю, що рік Божого Слова мусить бути щорічним. Кожного року всі релігійні конфесії, незважаючи на те, чи це християни, чи мусульмани, чи іудеї, мають популяризувати Боже Слово. Проповідувати його, щоб наші українці нарешті почали не просто про нього знати, не просто його читати, а жити відповідно до Божих постанов.

Це – найголовніше, тому що гріх зникає там, де людина починає жити за Божими заповідями. Рік Божого Слова – це потрібна

подія. Я думаю, що і в християнських церквах, і в мусульманських, у іудеїв та у представників інших релігій він має бути спрямований на те, щоб люди починали щось виправляти у своєму житті, щоб, досліджуючи Священне Писання, людина починала жити відповідно до того, що в ньому нам наказав робити Господь.

Тому я думаю, що це – потрібна подія, і ця подія – «Рік Божого Слова» – не повинна зупинитися 31 грудня. Вона мусить продовжуватися кожного дня і в наступному році.

Після тих багатьох років, коли релігія була забороненою за часів Радянського союзу, коли неможливо було вільно сповідувати і проповідувати свою віру для багатьох конфесій, наші люди втратили зв'язок саме з Божим Словом, наші люди ще недостатньо повернулися до Божественних настанов. Тому цей рік Божого Слова мусить тривати і тривати далі, доки нарешті наші співгромадяни, наші сусіди, наші українці не почнуть дійсно жити відповідно до Божих настанов.

Що в цьому плані залежить від рядової віруючої людини? Чим вона може допомогти поширюванню Божого Слова?

Ви знаєте, у нас, у мусульман, є особлива практика. Справа в тому, що коли був живий пророк Мухамед, засновник Іслама, обов'язок проповідувати Боже Слово (в нашому випадку ми проповідуємо Коран), проповідувати Коран – це був його обов'язок. Після смерті пророка цей обов'язок був покладений на всіх мусульман.

Всі мусульмани мусять проповідувати Боже Слово, в нашому випадку – Коран. Але не всі люди мають знання, не всі люди мають красиву мову, вміють переконати свого співрозмовника. Ісламська традиція каже: «Якщо людина може словами донести до когось Божі настанови, хай вона скаже це словом. Якщо вона не може, соромиться, не дуже в цьому знається, не може переконливо вести бесіду, нехай своєю поведінкою вона демонструє Боже Слово».

Тобто, людина повинна жити таким чином, щоб все її життя було втіленням Божого Слова. Якщо Господь каже : «Не кради», то людина не краде, вона демонструє оточуючим, що вона живе згідно з Божим Словом. Якщо бути щедрим, бути добрим, любити свого ближнього, це означає жити так, щоб твої вчинки, твоє ставлення, щоб кожний твій день був демонстрацією і проповіддю Божого Слова.

Від кожної людини це залежить. У нас, у мусульман, кожна людина має бути взірцем тих Божих настанов. Якщо ми не можемо сказати, або ми не знаємо, або не вміємо донести до інших Боже Слово, нехай наші вчинки, наша поведінка, наше життя буде проповіддю цих Божих цінностей.

Ви згадали цей гей-парад і те, що багато українців ніяк не відреагували на нього. Але була категорія людей, які вийшли і там намагалися зробити молитовне стояння. Іде суперечка: як це зробити? Деякі кажуть: «Чим менше ви будете звертати увагу на такі явища, тим вони будуть менш популярні, тобто, ви цим тільки збільшуєте їх популярність». Чи, навпаки, інші кажуть: «Ні, треба виходити, треба казати, що українці проти». Як це можна оцінювати?

Перш за все, це має відбуватися мирно, без насильства, без образ. Проповідь найкраща тоді, коли вона донесена найкращим чином – красиво, культурно. Пророк Мухамед, мир йому, сказав: «Коли ти бачиш щось негідне, то зупини це своєю рукою. Якщо ти не можеш зупинити цього своєю рукою, наприклад, в тебе немає влади щось зупинити, чи немає сили, тоді зупини це своїм словом. А якщо ти навіть не можеш зупинити цього своїм словом, то зупини його у своєму серці, але це – признак найслабкішої віри».

Кожна людина може щось зробити, коли вона бачить щось негідне, якийсь гріх, вона могла б щось зробити. У нас, у мусульман, якщо ми можемо зупинити словом, сказати своє слово, продемонструвати свою незгоду, позицію, то це потрібно зробити, якщо це не протирічить Закону України, не протирічить

правам людини.

Я не прихильник позиції «просто не звертати увагу». Якщо ми на гріх не звертаємо увагу, то гріх поширюється. Якщо люди крадуть, вбивають, роблять насильство, а ми просто не звертаємо на це увагу, то гріх поширюється, і нема кому сказати, що гріх є гріхом, нема кому сказати: «Що ви робите? Цього робити не можна, негідно, це – не по-людські, не по-Божому». Взагалі, якщо питати відносно позиції у мусульман, ми схильні до того, що потрібно своїм словом або демонстрацією свого відношення якось намагатися протистояти.

Про діалог міжцерковний, міжрелігійний. Як Ви його оцінюєте на даному етапі? В якому він стані? Чого б хотілося, можливо?

Міжрелігійний діалог має поширюватися. Справа в тому, що в нашому суспільстві ще наявні дуже великі фобії відносно один одного. Є фобії у відношенні до юдеїв, є фобії у відношенні до мусульман, до християн іншої конфесії – такого не повинно бути.

В здоровому суспільстві будь-яка фобія, будь яка ненависть – це певний фундамент для того, щоб спалахнула в суспільстві якась проблема. Тому міжрелігійний діалог, демонстрація своєї поваги, знання один одного – вони знімають певні напруження. Це напруження можна знімати через демонстрацію того, що у нас є спільним.

Між релігіями, так чи інакше, є те, що їх відрізняє: певне віровчення, певні практики, але є дуже багато такого, що нас поєднує, що є спільним, що є однаковим. Потрібно зосереджуватися на оцій однаковості.

Наприклад, всі люди бажать справедливості, всі люди бажать миру, всі люди бажать, щоб ми жили добре, у любові, у взаємоповазі. Давайте, ми будемо акцентувати саме на цьому, на цьому будемо співпрацювати, виховувати свої громади, проповідувати в своїх громадах такі цінності – цінності поваги до іншої людини, цінності поваги до іншого світогляду, вибору.

У нас в Ісламі Господь сказав: «Ля ікрага хі ддін», тобто, «Немає примусу в релігії». Якщо людина вибирає іншу релігію, то Господь дав їй таке право, людина буде відповідати за свій вибір перед Господом, що б вона там не обрала. Якщо Сам Господь дав людині свободу вибору, то хто ти такий, щоб іншу людину за це поважати чи принижувати, або, не дай Боже, вчиняти до неї насильство, не можна себе ставити вище Господа.

Якщо Господь дав людям можливість сповідувати різні релігії, якщо кожна людина буде за свою віру, за те, що вона сповідувала, сама перед Богом відповідати у Судний день, то в цьому житті ми мусимо жити, якимось уживатися разом. Для цього потрібні спільні добрі дії, спільна співпраця, певна взаємоповага, певний діалог. Я думаю, на цьому потрібно і зосередитися.

Про кораністику та біблеїстику що Ви можете сказати?

Я можу сказати декілька слів про це. Що стосується порівняння кораністики та біблеїстики, тобто, Священних текстів і того, про що в них ідеться, що там знаходиться в Священних текстах, – в Україні не існує якоїсь цілеспрямованої програми, щоб зустрілись представники християнських церков та представники мусульманських громад і почали про щось говорити.

Можливо, це все-таки потрібно, бо, виходячи на великий рівень, це може якимось схвилювати людей, які не розуміються на цьому, може привести до загострення релігійних поглядів, тому що в чомусь вони не будуть співпадати. Але є такі діалогові майданчики на певних конференціях, семінарах, де збираються і науковці, і представники різних релігій, там вони дискутують стосовно окремих положень.

Наприклад, що Священні Писання християн, іудеїв та мусульман говорять стосовно якоїсь проблеми: абортів, злочину, справедливості. Люди, обговорюючи це, посилаються на свої тексти. Демонструючи те, що їх релігія вчить відносно цього питання, вони починають діалог, порівняння текстів. Ми

знаходимо, що між нами багато спільного, і спільного більше, ніж того, що нас роз'єднує.

Взагалі, людство мусить жити добре, тому що у нас дуже багато спільного, моральні цінності у нас однакові. А якщо у різних релігій однакові моральні цінності, то вони мають жити мирно. Якщо те, на що ми спираємося у нашій поведінці, у наших вчинках, є однаковим, однакові цінності, то, взагалі, між нами тоді не може бути проблем.

Запитання – Гнат Меренков